

Täysistunto 20.1.2022 klo 9.30-11.30

Osallistujat

Jäsenet: pj. Inka Hopsu (vihr), varapj. Kimmo Kiljunen (sdp), Hilikka Kemppi (kesk), Eva Biaudet (rkp), Anne Tarvainen (ilmasto ja luonnonvarat –painopiste), Eppu Mikkonen (Fingo), Jaana Hirsikangas (monikeskinen yhteistyö), Irmeli Mustonen (vara Unipid), Jouni Hemberg (Koulutus, demokratia ja toimivat yhteiskunnat –painopiste), Katri Suomi (Koulutus, demokratia ja toimivat yhteiskunnat –painopiste), Juska Kivioja (vara SAK), Elina Korhonen (naiset ja tytöt –painopiste), Juha Ruippo (MTK)

Asiantuntijajäsenet: Anne af Ursin (VM), Elina Häkkinen (STM), Kristiina Karjanlahti (SP), Marjaana Kokkonen (YM), Kalle Sysikaski (Rauhanliitto), Hanna-Leena lampi (UM), Olli Moilanen (UM), Sami Pirkkala (Keke-toimikunta), Mikko Puustinen (TEM), Anna Savolainen (UM), Marjukka Mähönen (MMM), Tiina Raijas (PLM)

Muut: Jaana Vormisto (FIANT Consulting Oy)

Sihteeristö: Marikki Stocchetti, Katja Kandolin

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.30.

2. Pöytäkirjojen hyväksyminen

Hyväksyttiin seuraavat pöytäkirjat:

- *Täysistuntopöytäkirja 9.9.2021*
- *Työvaliokunnan pöytäkirja 14.10.2021*
- *Täysistuntopöytäkirja 18.11.2021*
- *Työvaliokunnan pöytäkirja 9.12.2021*

3. Suomen kansainvälinen ilmastorahoitus tarvitsee selkeän suunnan –asiantuntijaryhmän tuleva raportti (28.1.) kehityspoliittisessa vaikuttamistyössä

Täysistunnossa kuultiin julkaisun pääviesteistä ja käytiin keskustelua vaikuttamistyön valmistelusta erityisesti eduskuntaryhmien suuntaan.

KPT:n vaikuttamissuunnitelmia ilmastorahoituksen tiimoilta, julkaisun pääviestit vaikuttamistyön valossa: pääsihteeri Marikki Stocchetti, FT Jaana Vormisto FIANConsulting Oy:

Kansainvälisellä ilmastorahoituksella tarkoitetaan teollisuusmaiden, myös Suomen, velvoitetta kanavoida kehittyville maille rahoitusta, jolla tuetaan kehitysmaiden toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja maailman köyhimpien ja haavoittuvimpien ihmisten sopeutumista ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. KPT:n asiantuntijaryhmä on laatinut ryhmän fasilitaattorin Jaana Vormiston (FIANTConsulting Oy) johdolla 28.1. julkaistavan analyysin, jonka tarkoituksena on tehdä ymmärrettäväksi ilmastorahoituksen käsitettä, rahoitustarpeen kiireellisyyttä sekä selvittää teemaan liittyviä haasteita erityisesti kehitysrahoituksesta päättävillä tahoilla. Itse julkaisutilaisuudessa pureudutaan tarkemmin Suomen ilmastorahoituksen nykyiseen tasoon, tilaan ja tuleviin suunnitelmiin. KPT:n asiantuntijatyöryhmä on ollut aiheen tiimoilta yhteistyössä syksyn mitaan ulkoministeriön Suomen ilmastorahoitussuunnitelmaa työstävien tahojen kanssa, jotka ovat osallistuneet myös KPT:n työryhmään. Julkaisun suositukset on osoitettu erityisesti eduskunnan, tulevien hallitusten sekä ilmastorahoituksen toteuttajien suuntaan. Julkaisusta tehdään

erillinen tiivistelmä ja erillinen pelkistetty vaikuttamistyön liuska sekä käännökset ruotsiksi ja englanniksi.

KPT:n vaikuttamistyön näkökulmasta ilmatorahoitusteemassa yhdistyy keskeisiä kehityspoliittikan kysymyksiä. Se liittyy kansallisen kestävä kehityksen toimeenpanoon ja Suomen ilmasto- ja kehityspoliittikkaan sekä kehitysyhteistyöhön, erityisesti kehitysyhteistyörahoituksen tasoon, eri rahoitusmuotojen täydentävyyteen (ml. julkinen + yksityinen) ja rahoituksen tavoitteiden mukaiseen kohdentumiseen. Tarve kasvattaa kansainvälistä ilmatorahoitusta on kirjattu sekä YK:n ilmastopuitesopimukseen, että Pariisin ilmastopuitesopimukseen, sillä nykyiset rahamäärät eivät pysty vastaamaan yhdessä asetettuihin ilmastotavoitteisiin. Lisäksi rahoitus ohjautuu usein muualle kuin heikoimmassa asemassa olevien tukemiseen. Ilmatorahoituksen ohjaus, toimeenpano ja raportointi vaihtelevat eri maissa. Tämä haaste näkyy myös Suomen politiikassa.

Suomessa ilmatorahoitus on ollut lähtökohtaisesti osa kehitysyhteistyötä. Siksi ilmatorahoituksen äärelle on syytä pysähtyä myös osana Suomen kehitysrahoitustason haastetta. Mikäli Suomi pitää kiinni kansainvälisistä sitoumuksistaan, tulisi Suomen laatia riittävän rahoituksen taakaamiseksi selkeä, parlamentaarinen ja hallituskausia pidempi suunnitelma, joka sisältää kehitysyhteistyömäärärahojen kasvattamisen Suomen sitoumusten mukaiseen 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta viimeistään 2030 mennessä. Lisäksi ilmatorahoitusta tulisi kasvattaa niin, että se on uutta ja lisäistä suhteessa kehitysyhteistyövaroihin. Kuitenkin kaikki tähänastiset parlamentaariset pyrkimykset ja 0,7% -tiekartat (myös edeltävinä vuosikymmeninä) ovat ajautuneet umpikujaan jo sitoutumisvaiheessa tai ennen budjettineuvotteluja. Mitä asialle olisi tehtävissä tällä hallituskaudella, entä sen jälkeen? Muuttaako ilmastokriisi tilannetta?

Keskustelussa huomioitiin vaikuttamistyöstä: vrt. KPT:n aiemmat biodiversiteettisuositukset, samankaltaisia, eli myös aiemmat teemat on tärkeä pitää mukana vaikuttamistyössä, ei vain ilmastoasioihin vaikuttaminen. Mutta pääviestejä ei kannata olla kovin montaa. UM resurssit ohjaavat päätöksentekoa vahvasti, välineiden valinta lähtee siitä, kuinka paljon asiantuntemusta käytössä ja mahdollisuuksia seurata instrumenttia. Joudutaan käyttämään isoja instituutioita yhteistyöhön ilmastoasioihin. Tämä tuotu analyysissa esille ja on tärkeä aihe. Kohdennus ruohonjuuritasolle haasteellista. Oleellista on, että toimenpide-ehdotuksemme eivät ole ristiriidassa toistensa kanssa. Biodiversiteetin tukeminen ja ilmastotoimet eivät välttämättä ole samansuuntaisia. Molemmat kv. sopimukset (Ilmasto ja biodiversiteetti) korostavat valtavirtaistamista eli sitä, että sopimusten toimeenpano vaatii yhteiskuntien laaja-alaista osallisuutta eli ei voi olla yksittäisten ministeriöiden vastuulla esim. UM tai YM. Tämän takia on tärkeää, että valtiovarainministeriö sekä Kestävän kehityksen toimikunta ovat vahvasti mukana. Myös ministeriöiden välisen yhteistyö ilmatorahoitussasioissa on nostettu suosituksissa esille. Tällä hetkellä ilmatorahoitus on osa kehitysyhteistyörahoitusta, ja siksi UM on painottunut.

Kytkeyminen meneillään oleviin prosesseihin. Mitä aikaisemmista rahoitusmalleista on opittu, tulisi ottaa huomioon tämänkin rahoitusmallin jalkauttamistyössä. Sen tulee perustua tietoon ja ristiin tarkastella eri rahoitusmuotoja. Sekä pohtia sitä, miten ennalta odottamattomat vaikutukset tullaan huomioimaan. Analyysissa onkin käytetty paljon eri tietolähteitä (vrt. lähdeluettelo), mutta on ollut myös pakko fokusoida tässä. Ympäristövaliokunta, UaV, VaV hallinto- ja turvallisuusjaosto hyviä kohteita eduskunnassa vaikuttamistyön osalta. Sähköpostiviestit eivät toimi, pitäisi järjestää erillisiä tapaamisia/puheluita suositusten jalkauttamiseksi. Mietitään millä koonpanolla lähdetään viemään viestejä eteenpäin silloin, kun tarvetta esim. eduskunnassa.

4. Lähetekeskustelu ”Kestävän kehityksen tavoitteiden mukainen sijoittaminen Suomesta kehittyviin maihin” – selvityksen suosituksista KPT:n lausunnon valmisteluun

Summaus suosituksista lausunnon pohjaksi: pääsihteeri Marikki Stocchetti:

Kestävän kehityksen rahoitusmurros: kestävän kehityksen tavoitteiden mukainen sijoittaminen Suomesta kehittyviin maihin -selvitys esiteltiin KPT:n edellisessä täysistunnossa marraskuussa 2021 ja se innoitti vilkkaan keskustelun. Selvitys on nyt valmistunut ja on vapaasti KPT:n verkoston jäsenten käytettävissä. Sen on laatinut KPT:lle Manketti Group työhjelmamme mukaisesti. Julkaisulla on ollut KPT:n jäsenistö koostuva ohjausryhmä.

Selvityksen tavoitteena oli kartoittaa, mitkä toimijat Suomessa tekevät kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisia sijoituksia, minkä verran tästä rahoituksesta kohdentuu kehitysmaihin (erityisesti LDC-maihin), minkä verran rahoitus on sidoksissa Suomen viralliseen kehitysyhteistyörahoitukseen ja kuinka Suomen virallista kehitysyhteistyörahoitusta voitaisiin hyödyntää vahvistamaan kehittyville markkinoille Suomesta suuntautuvaa rahoitusta sekä sen laatua. Aiemmissa selvityksissä tai tiekartoissa ei ole kartoitettu, kuinka moni suomalainen sijoittaja tekee kestävän kehityksen mukaisia sijoituksia, kuinka ne mittaavat ja seuraavat niitä tai minkä verran rahoitusvirtoja Suomesta kohdentuu kehittyviin, erityisesti Suomen kehitysyhteistyön ja –politiikan kannalta keskeisiin maihin.

Selvitys tarjoaa kattavat ja kohdenneet suositukset (VNK, UM eri osastot ja sijoittajat sekä finanssivalvonta), joista on paikallaan käydä vielä keskustelua KPT:n jäsenten parissa. Keskeisimmät löydökset liittyvät muun muassa käsitysten kirjoon liittyen kestävän kehityksen mukaisiin sijoituksiin (esim. eriarvoisuus, ”ketään ei jätetä”-periaate ja sukupuolten tasa-arvo eivät näy), rahoitusvirtojen hankalaan seurattavuuteen, raportointimalleihin ja sijoitusten vähäiseen täydentävyyteen. Toisaalta SDG:et ovat myös sijoittajien keskuudessa vahvasti nouseva teema ja potentiaali on ilmeinen. Aihe on ajankohtainen myös siksi, että ulkoministeriön yksityissektorin linjaus on valmistumassa.

Sihteeristön ehdottaa, että keskustelujen perusteella KPT tekee yhteisen lausunnon aiheesta. Lausunnon työstö alkaa KPT:n helmikuun työvaliokunnassa.

Keskustelu: lainsäädännön kehittäminen niin että yksityisten sijoittajien olisi mahdollista sijoittaa kuten KUA:n FCI Investments kautta. Nyt vaikeaa sijoittajille lähteä mukaan. Myös Suomen ja Finanssivalvonnan tulkinta tiukkaa verrattuna esim. hollantilaisiin verrattuna. Jatkoseurantaa tarvitaan, miten KPT:n vaikuttamistyö etenee. Mahdollisia jatkoaskeleita voisivat olla esimerkiksi, toimenpideoite eduskunnassa. Myös kirjallinen kysymys tai lakialoite mahdollinen. Lainsäädännön kehittäminen, rahoitusvirtojen selkeyttäminen, raportointimallien yhdenmukaistaminen keskeisiä huomioita. Tässä on valtava potentiaali, vie lähemmäs 0,7 %a. Kasvattaminen tätä kautta on mahdollista ja esteitä tulisi raivata tieltä pois. Sihteeristö tekee lausuntopohjaa ja taustatyötä valtiopäivätoimille. Myös äärimmäisen kestävämmät sijoitukset näkyviksi. Esimerkiksi sijoitukset ydinaseteollisuuteen: useat lopettaneet tällaisiin yhtiöihin sijoittamisen.

Erillinen ohjeistus lausunnon jatkotyöstöön tulee sihteeristöltä.

5. KPT:n työohjelman (2020-2023) päivittäminen

KPT:n joulukuun työvaliokunnassa käytiin läpi kuluneen vuoden kulkua ja aloitettiin vuoden 2022 toiminnan suunnittelun tulevien pää- ja ajankohtaisteemojen osalta. KPT:n työohjelman mukaisesti suunnitelmien päivitys tapahtuu vuoden ensimmäisessä täysistunnossa. Tulevan vuoden osalta KPT:n ankkuriteemoiksi on työohjelmaan jo kauden alussa alustavasti valittu kaksi keskeistä, mutta hyvin laajaa ja ulkopuolista asiantuntijatukea ja resursseja vaativaa teemaa. Näistä erityistä pohdintaa toteuttamistavan osalta vaatii *Ankkuriteema 2) Ihmisoikeusperustaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden toteutuminen Suomen kehityspolitiikassa (6/2022-23)*. Teemasta tekee haasteellisen se, ettei aiempia tuoreita selvityksiä juuri ole ihmisoikeusperustaisuuden ja syrjimättömyyden osalta. UM:n evaluointi teemaan liittyen on alustavasti aikataulutettu käynnistyväksi syyskuksi 2022. Teemakokonaisuus vastaa valtion strategisen tutkimushankkeiden laajuutta, mitä ei ole KPT:n resursseilla mahdollista toteuttaa. Teemaa on kuitenkin mahdollista analysoida rajattuina paloina, kuten kuluneella kaudella on toimittu muidenkin työryhmien työssä sekä tehdä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa (esim. IONK). Työvaliokuntakeskustelussa yksi keskeinen rajausidea oli myös teeman linkittäminen UM:n tulevaan tulosraporttiin ja/tai rahoituksen kohdentumiseen haavoittuvimmille ryhmille. Lisäksi kilpailutusvaiheessa on mahdollista pyytää toteuttajilta ideoita rajaukseen.

Myös *Ankkuriteema 3) Teknologian murros, digitalisaatio ja sosiaaliset innovaatiot – vaikutukset kehitysmaiden talouteen ja koulutustarpeisiin*, on todella laaja. Tämäkin kokonaisuus vaatii uutta tutkimustietoa ja saattaisi toimia parhaiten ulkoistettuna selvityksenä. Tässä yhteydessä todettiin, että teema on Viron kehityspolitiikan keskiössä, josta voisi hakea esimerkkiä tai yhteistyömahdollisuuksia.

Sihteeristön ehdotuksena työvaliokuntakeskustelun pohjalta ehdotettiin, että ko. teemat vahvistetaan työohjelmaan. Lisäksi käytiin läpi ajankohtaisteemoja, joihin KPT:n toivotaan osallistuvan kuluvan vuoden aikana, jotka sihteeristö päivittää työsuunnitelmaan. UM:n Kehityspolitiikan tulosraporttityö sekä yksityissektorin linjaus on aiemmin identifioitu sellaisiksi. Kysymys toimintamäärärahoista on vielä auki, mikä vaikuttaa suunnitelmiin. Päivitetty työohjelma ja KPT:n toimintamäärärahojen tason vahvistetaan maaliskuun täysistunnossa.

Keskustelussa todettiin, että eriarvoisuus lisääntyy maailmassa, voisiko tämä olla yksi tulokulma KPT:n teemoihin? Esim. koronapandemia vaikuttaa marginalisoituneisiin ryhmiin, miten Suomen kehitysyhteistyö reagoi tähän? Minkälaisia toimenpiteitä tarvitaan? Sama pätee digitalisaation epätasa-arvoon. Koulutuksen puute myös mukaan digitalisaatioteeman käsittelyyn. Esim. Planissa on tehty tutkimuksia ja raportteja erityisesti teknologian, tasa-arvon ja ihmisoikeuksien leikkauspinnasta. Kuka pääsee käsiksi digi/teknologia- resursseihin ja toisaalta, mitä uusia syrjinnän ja häirinnän muotoja teknologia ja internet mahdollistavat. Viron yhteistyö: mahdollisesti yhteys nyt keväällä, ehkä myös pienellä porukalla käymään loppukeväästä, KUA voi auttaa tässä, sihteeristö selvittää.

Liikkeellelähtö koronakärjellä ihmisoikeusperustaisuusanalyysille ja digitalisaation teemaan mukaan ihmisoikeusperustaisuus/tasa-arvo.

6. Tiedoksi asiat

- KPT:n tulevien toimeksiantoprosessit käynnistyvät ensin ”*Teknologian murros ja digitalisaatio*” –teemalla kevättalvella ja myöhemmin keväällä *ihmisoikeusperustaisuuden osalta*. Ensimmäiseen teemaan perustetaan ohjausryhmä (3/2022 - tbc), toinen teema toteutetaan asiantuntijaryhmätyöskentelynä (6/2022 -). Ryhmiin lähtee kutsut ja kilpailutus käynnistyy toimeksiantojen osalta.
- *KPT:n vaikuttamistyön –alusta on kehitteillä*. Tarkoitus on kerätä entistä systemaattisemmin tietoa siitä, kuinka KPT:n julkaisuja ja muita vaikuttamistyön välineitä on käytetty ja miten ne ovat vaikuttaneet. Vaikuttamistyön alustaksi on kaavailtu Howspace-sivustoa, jonne luodaan alusta, jota jäsenistö voi yhteisen ohjeistuksen mukaisesti täydentää. Palaamme asiaan seuraavissa kokouksissa.
- *Kuinka Suomi kantaa globaalia vastuuta? KPT:n väliarvio hallitusohjelman kehityspoliittisten kirjausten edistymisestä* – 8.11.2021 tilaisuuden tallenne ja lisämateriaalia tarjolla toimikunnan sivuilla.
- *KPT:n YouTube –kanava auki*. Materiaali sisältää webinaaritallenteita tältä toimikaudelta. Lisäksi pääsihteerin mukana tuoreissa Podcasteissa Suomen pakolaisavun ja Finnish University Partnership for International Development (UniPID-verkoston) kanssa.

7. Tulevat KPT-tapahtumat

- PE 28.1. klo 9:00 - 11:00 Suomen kansainvälinen ilmastorahoitus tarvitsee selkeän suunnan –*julkaisuwebinaari* (Zoom)
- TO 17.2. klo 9:30 - 11:00 *työvaliokunta* (Teams)
- Helmikuun lopulla *Kehitysyhteistyön muutokset ja jatkuvuudet -tutkimusprosessin* alustavien tulosten esittelyä Suomen osalta. Ajankohta tarkentuu myöhemmin.
- Maaliskuussa *UNRWA:n pääjohtaja Mr. Lazzarinin vierailu* Suomessa ja KPT:n tapaaminen (tbc)
- TO 17.3. klo 9:30 – 11:30 *täysistunto*
- TO 21.4. klo 9:30 – 11:00 *työvaliokunta*

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.20.